

Sygn. akt IC 244/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2018 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Izabela Kosińska – Szota

Protokolant: p.o. prot. sąd. Joanna Wiejkut

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2018 roku w Kłodzku

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. K.**

przeciwko **A. S.**

o zapłatę 16 250 zł

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda E. K. na rzecz pozwanej A. S. kwotę 3 617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) zł tytułem kosztów procesu.

(...)

UZASADNIENIE

Powód E. K. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. S. kwoty 16 250 zł tytułem zachowku z ustawowymi odsetkami od dnia 7 marca 2017 r. i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podał, że pozwana otrzymała w drodze darowizny od zmarłych K. i J. K. lokal mieszkalny w W.. W związku z powyższym, na podstawie art. 991 k.c. domaga się zachowku, który wynosi połowę tego, co otrzymałby gdyby w skład spadku po zmarłych wchodził przedmiot objęty darowizną. W ocenie powoda mieszkanie darowane pozwanej ma wartość co najmniej 130 000 zł, zatem wartość należnego zachowku wynosi 32 000 zł. Powód wskazał, że mimo wezwania do zapłaty, pozwana nie uczyniła zadość obowiązkowi wypłaty na rzecz powoda zachowku, zastrzegł nadto prawo do rozszerzenia powództwa w sytuacji, gdy pozwana nie uzna roszczenia i konieczne będzie powołanie biegłego rzeczoznawcy.

W odpowiedzi na pozew, pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana przyznała, że otrzymała w dniu 25 stycznia 1999 r., w drodze darowizny od swoich dziadków K. i J. K., lokal mieszkalny nr (...) położony w W. przy ul. (...), wskazując, że jednocześnie na rzecz darczyńców ustanowiona została bezpłatna dożywotnia służebność mieszkania. Pozwana podała, iż darowizna została uczyniona wcześniej przed upływem 10 lat od otwarcia spadku po każdym ze spadkodawców, co zgodnie z art. 994 §1 k.c. oznacza, że nie dolicza się jej przy obliczaniu zachowku, tym bardziej, że została dokonana na rzecz osoby niebędącej spadkobiercą ani uprawnioną do zachowku, bowiem obaj synowie (powód i ojciec pozwanej) będący spadkobiercami darczyńców nadal żyją.

Pismem z dnia 23 kwietnia 2018 r. powód podtrzymał żądanie, podając, że rozrządzenie spadkodawcy całym majątkiem jest tożsame z wydziedziczeniem i wówczas to pozwana jako kolejna zstępna jest spadkobiercą rodziców powoda, który byłby powołany do spadku z ustawy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Aktem notarialnym z dnia 25 stycznia 1999 r. Rep. A nr (...) małżonkowie K. i J. K. darowali swojej wnuczce A. K. (obecnie K. - S.) prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Wałbrzychu prowadzi księgę wieczystą nr (...). Jednocześnie darczyńcy ustanowili na swoją rzecz bezpłatną dożywotnią służebność mieszkania składającego się z całego darowanego lokalu mieszkalnego.

Dowód:

- umowa darowizny sporządzona w formie aktu notarialnego z 25.01.1999 r. Rep. A nr (...) - k. 33 - 34

- wydruk z księgi wieczystej nr (...) - k. 7- 15

Spadkodawczyni K. K. (3) zmarła w dniu 4 lutego 2015 r., zaś spadkodawca J. K. zmarł w dniu 6 maja 2017 r.

Dowód: odpisy skrócone aktów zgonu J. i K. K. (3) - k. 5 -6

Powód i ojciec pozwanej - W. K. - są synami darczyńców, obaj żyją.

Okoliczności bezsporne

Pismem z dnia 15 lutego 2017 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 16 250 zł tytułem zachowku po zmarłej matce K. K. (3), wskazując, że lokal mieszkalny, który pozwana otrzymała w drodze darowizny ma wartość 130 000 zł, zatem biorąc pod uwagę udział należący do zmarłej oraz okoliczność, że miała ona dwóch synów, powodowi należy się 1/8 wartości lokalu.

W odpowiedzi, pozwana odmówiła wypłaty żądanego zachowku podając m. in., że wartość przedmiotowego lokalu wynosi ok. 30 000 - 35 000 zł oraz, że brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda, bowiem nie jest ona spadkobiercą K. K. (3) ani uprawnioną do zachowku, ponadto darowizna została uczyniona 10 lat przed śmiercią darczyńcy, a zatem w myśl art. 994 k.c. nie podlega zaliczeniu do masy spadkowej.

Dowód:

- pismo powoda z 15.02.2017 r. - k. 16

- pismo pozwanej z 6.30.2017 r. - k. 17

W dniu 2 marca 2015 r. pozwana sprzedała lokal mieszkalny otrzymany w drodze darowizny za cenę 50 000 zł.

Dowód: akt notarialny z 2.03.2015 r. Rep. A nr (...) - umowa sprzedaży i ustanowienie hipoteki - k. 38 - 40

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd ustalił, że w dniu 25 stycznia 1999 r. małżonkowie K. i J. K. darowali pozwanej - swojej wnuczce - w formie aktu notarialnego, lokal mieszkalny nr (...) położony w W. przy ul. (...). K. K. (3) zmarła w dniu 4 lutego 2015 r., zaś J. K. zmarł 6 maja 2017 r. Powód nie kwestionował tego, że zarówno on, jak i jego brat W. K. (ojciec pozwanej) są synami K. i J. K. i ich jedynymi żyjącymi spadkobiercami. W związku z powyższym, Sąd uznał tę okoliczność za bezsporną.

Należy podnieść, że Sąd miał wątpliwości, po kim powód domagał się zachowku, bowiem z treści wezwania do zapłaty z 15 lutego 2017 r. dołączonego do pozwu wynika, że dotyczył on jedynie K. K. (3) (podobnie jak określona wartość przedmiotu sporu), natomiast w pozwie powód powołał oboje spadkodawców, zastrzegając sobie prawo do rozszerzenia powództwa. Wskazać należy, że nie jest rzeczą Sądu domyślać się powyższych okoliczności, zwłaszcza, że powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Niemniej, okoliczności te nie miały większego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy w kontekście poczynionych ustaleń i obowiązujących w tej materii przepisów prawa.

Dokonując oceny przeprowadzonych dowodów, Sąd w ciągłej rozciągłości podzielił pogląd pozwanej o bezzasadności roszczenia dochodzonego pozwem.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 991 § 2 k.c., jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia. Przepis ten w sposób jednoznaczny określa krąg osób zobowiązanych do zapłaty zachowku na rzecz zstępnych, małżonka i rodziców spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy. Wymaga przy tym podkreślenia, że zobowiązany może być jedynie **spadkobierca** darczyńcy. W niniejszej sprawie pozwana nie jest spadkobierczynią darczyńców, bowiem powołani do dziedziczenia w pierwszej kolejności zstępni darczyńców - tj. ich dzieci - powód i jego brat W. K. (ojciec pozwanej) żyją. W związku z powyższym, brak jest podstaw do żądania od pozwanej - w kontekście art. 991 § 2 k.c. - zachowku, skoro nie należy ona do osób zobowiązanych z tego tytułu.

Niezależnie od powyższego, powództwo podlegałoby oddaleniu w oparciu o art. 994 § 1 k.c. który stanowi, że przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż dziesięciu laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku. W przedmiotowej sprawie darowizna na rzecz pozwanej została dokonana w 1999 r., zaś otwarcie spadku po darczyńcach nastąpiło w 2015 r. (K. K. (3)) i w 2017 r. (J. K.). W świetle powyższego, 10 - letni termin, o którym mowa w cytowanym przepisie upłynął w 2009 r. Ponadto, pozwana nie jest osobą uprawnioną do zachowku, gdyż prawo to zgodnie z art. 991 § 1 k.c. przysługuje wyłącznie zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy.

Zupełnie niezrozumiałą dla Sądu pozostaje kwestia utożsamiania przez powoda rozrządzenia całym majątkiem spadkodawców dokonany za życia z instytucją wydziedziczenia. Takie twierdzenia pozostają ze sobą w sprzeczności, gdyż zgodnie z art. 1008 k.c. wydziedziczenie, które może wynikać jedynie z treści testamentu, wiąże się z pozbawieniem zstępnych, małżonka i rodziców spadkodawcy prawa do zachowku. Jeśli zatem, jak twierdzi powód, jego sytuacja jest podobna do sytuacji osoby wydziedziczonej, to tym bardziej brak jest podstaw do żądania przez niego zachowku.

Sąd podziela stanowisko pozwanej, że sytuacja prawna powoda nie ma wpływu na jej sytuację, tj. sukcesja spadkowa pozwanej nie jest zależna od sukcesji powoda. Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia, by pozwana była spadkobiercą rodziców powoda jako ich kolejna zstępna, co więcej, powód występując z żądaniem zapłaty zachowku nie ustalił kręgu spadkobierców ustawowych, bowiem nie dysponuje postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku. Niemniej, bezsporną między stronami była okoliczność, że spadkodawcy (darczyńcy) pozostawili po sobie dwóch żyjących synów, zatem krąg spadkobierców jest zupełnie inny niż wskazuje powód. Jak wyżej wskazano, pozwana nie jest również osobą uprawnioną do zachowku po darczyńcach. Gdyby podzielić tok rozumowania powoda, to uprawnionymi do zachowku byłoby rodzeństwo pozwanej, jej dzieci jako dalsi zstępni oraz zstępni powoda. W tych okolicznościach, stwierdzenie, że pozwana byłaby osobą uprawnioną do zachowku nie znajduje uzasadnienia. Skoro zatem pozwana nie należy do kręgu spadkobierców darczyńców, nie jest też uprawniona do zachowku po nich, zaś darowizna na jej rzecz została dokonana wcześniej niż 10 lat przed otwarciem spadku, roszczenie dochodzone pozwem pozbawione jest jakichkolwiek podstaw prawnych i jako bezzasadne podlegało oddaleniu. Z tych względów, przepis art. 1000 k.c. nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe, bowiem zmierzały one do wykazania stanu i wartości lokalu mieszkalnego będącego przedmiotem darowizny, co w kontekście przepisu art. 994 k.c., który nie pozwala na uwzględnienie powództwa co do zasady w stosunku do pozwanej, okazało się zbędne.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 §1 i 3 k.p.c. Skoro pozwana wygrała proces w całości, Sąd zasądził od powoda na jej rzecz poniesione koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł, ustalone w oparciu o przepis § 2 pkt 5 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.